

Dosarul nr. 2ra-1126/2022
2-20046245-01-2ra-17082022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (S. Suvac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Malii, A.Pahopol, V. Cotorobai)

Î N C H E I E R E

05 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Midari împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 04 mai 2020, prin intermediul oficiului poștal, Midari Vitalie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii, Midari Vitalie a indicat că la 04 august 2016, Procuratura Anticorupție a pornit cauza penală nr. 2016978115 în temeiul bănuielii că factorii de decizie ai Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” au comis infracțiunea prevăzută de art. 335 alin. (1¹) din Codul penal.

Reclamantul a menționat că la 26 septembrie 2016, a fost recunoscut în calitate de bănuțit, iar la 25 noiembrie 2016 a fost pus sub învinuire, incriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 335 alin. (1¹) din Codul penal.

Reclamantul a relatat că la 02 decembrie 2016, în temeiul demersului procurorului în Procuratura Anticorupție, prin ordinul directorului general al Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” nr. 258-p, a fost suspendat contractul individual de muncă al lui

Midari Vitalie, cu începere de la 05 decembrie 2016, conform art. 76 lit. j) din Codul muncii.

Ulterior, la 06 martie 2017, Procuratura Anticorupție a pornit o altă cauză penală nr. 2017978079, în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal, fiind conexată în aceeași zi cu cauza penală nr. 2016978115, ambele primind numărul comun 2016978115.

La 09 martie 2017, Midari Vitalie, director tehnic, producție al Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” a fost pus sub învinuire incriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 191 alin. (5) din Codul penal.

Reclamantul susține că pe tot parcursul procesului, atât la etapa de urmărire penală, cât și în cadrul examinării cauzei penale în fond, nu a recunoscut vina în cele incriminate și a susținut permanent că tragerea la răspundere penală și suspendarea sa din funcție este o greșeală.

Prin sentința din 11 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, Midari Vitalie a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 și art. 191 alin. (5) din Codul penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin decizia din 06 iunie 2019 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău și decizia din 25 februarie 2020 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a fost menținută fără modificări sentința din 11 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

Reclamantul a menționat că la 06 martie 2020 a fost informat despre ordinul nr. 289-p din 05 martie 2020, semnat de directorul general-interimar al Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău”, din care rezultă că din data de 28 februarie 2020 se revocă măsura procesuală de constrângere, suspendarea provizorie a directorului tehnic, producție aplicată în temeiul solicitării Procuraturii Anticorupție nr. 11340 din 01 decembrie 2016, prin ordinul directorului general nr. 256-p din 02 decembrie 2016 și nr. 258-p din 02 decembrie 2016.

În baza actului de dispoziție menționat, raportat la ordinele nr. 256-p din 02 decembrie 2016 și nr. 258-p din 02 decembrie 2016 se dovedește că Midari Vitalie a fost suspendat din funcția de director tehnic, producție al Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” din 05 decembrie 2016 până la 28 februarie 2020, în total 39 luni 23 zile, timp în care a fost lipsit de salariu și de alte plăți de la locul de muncă.

Conform adeverinței nr. 01-1130 din 16 aprilie 2020 prezentate de Societatea pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău”, Midari Vitalie urma să primească următoarele plăți salariale: suma de 19 788,86 lei (pentru perioada 05 decembrie 2016 - 31 decembrie 2016), suma de 290 730,23 lei (pentru perioada ianuarie 2017 - decembrie 2017), suma de 377 067,13 lei (pentru perioada ianuarie 2018 - decembrie 2018), suma de 425 655,84 lei (pentru perioada ianuarie 2019 - decembrie 2019) și suma de 72 691 lei (pentru perioada ianuarie 2020 – 28 februarie 2020).

Susține că reieșind din informația publică pe site-ul Biroului Național de Statistică - statistica.gov.md, pentru luna decembrie 2016 coeficientul de inflație a constituit 0,52%, astfel că mărfurile și serviciile în valoare de 19 788 lei (salariul neachitat) la începutul lunii decembrie 2016 au valorat 19891,4 lei la sfârșitul lunii decembrie 2016. Iar în acest fel este necesar de încasat în beneficiul reclamantului anume această sumă de 19 891,4 lei pentru luna decembrie 2016.

Reieșind din informația publică de pe site-ul Biroului Național de Statistică – statistica.gov.md, pentru anul 2017 coeficientul de inflație a constituit 7,31%, astfel că mărfurile și serviciile în valoare de 290 730 lei (salariul anual neachitat reclamantului), la sfârșitul lunii decembrie 2017 au valorat 311 989,7 lei. Iar în acest fel, pentru anul 2017 este necesar de încasat în beneficiul reclamantului, Vitalie Midari, anume suma de 311 989,7 lei, cu titlu de salariu indexat neachitat pentru anul 2017.

Reieșind din informația publică de pe site-ul Biroului Național de Statistică – statistica.gov.md, pentru anul 2018 coeficientul de inflație a constituit 0,88%, astfel că mărfurile și serviciile în valoare de 377 067 lei (salariul anual neachitat reclamantului) la sfârșitul lunii decembrie 2018, au valorat 380 403,7 lei. Iar în acest fel, pentru anul 2018 este necesar de încasat în beneficiul reclamantului, Vitalie Midari, anume această sumă de 380 403,7 lei cu titlu de salariu indexat neachitat pentru anul 2018.

Reieșind din informația publică de pe site-ul Biroului Național de Statistică – statistica.gov.md, pentru anul 2019 coeficientul de inflație a constituit 7,54%, astfel că mărfurile și serviciile în valoare de 425 655 lei (salariul anual neachitat reclamantului) la sfârșitul lunii decembrie 2019, au valorat 457 755,9 lei. Iar în acest fel, pentru anul 2019 este necesar de încasat în beneficiul reclamantului, Vitalie Midari, anume această sumă de 457 755,9 lei, cu titlu de salariu indexat neachitat pentru anul 2019.

Reieșind din informația publică de pe site-ul Biroului Național de Statistică – statistica.gov.md, pentru lunile ianuarie-februarie 2020, coeficientul de inflație a constituit 0,60%, astfel că mărfurile și serviciile în valoare de 72 691 lei (salariul neachitat reclamantului) la sfârșitul lunii februarie 2020, au valorat 73 130,5 lei. Iar în acest fel, pentru lunile ianuarie și februarie 2020 este necesar de încasat în beneficiul reclamantului, Vitalie Midari, anume această sumă de 73 130,5 lei, cu titlu de salariu indexat neachitat.

Astfel, afirmă că salariul neachitat reclamantului pentru perioada suspendării sale din funcție, cu aplicarea coeficientului de inflație, constituie 1 243 171,20 lei.

Reclamantul a menționează că în perioada suspendării din funcție, dânsul nu a beneficiat de concediu anual de odihnă, care conform contractului individual de muncă constituie 35 zile calendaristice, iar în total 105 zile de concediu nefolosit. În perioada descrisă nu a beneficiat nici de indemnizația de concediu, care pentru fiecare an se calculează după formula, numărul zilelor de odihnă înmulțit la salariul calculat pentru o zi: $35 \text{ zile} \times 796,5 \text{ lei/zi} = 27877,5 \text{ lei}$, pentru anul 2017. Pentru anul 2018 indemnizația constituie 36157,10 lei ($35 \text{ zile} \times 1033 \text{ lei/zi}$). Pentru anul 2019 indemnizația constituie 40816 lei ($35 \text{ zile} \times 1166 \text{ lei/zi}$). Salariul pentru o zi de muncă se determină prin împărțirea salariului anual calculat la numărul zilelor din an.

Reclamantul a precizat că, sumelor indicate supra, de asemenea, urmează a le fi aplicat coeficientul de inflație anual. Astfel, conform informației publice de pe site-ul Biroului Național de Statistică statistica.gov.md, rata inflației pentru anul 2017 a constituit 7,31%, respectiv în beneficiul lui Midari Vitalie trebuie încasați 29915,34 lei ($27877,5 \text{ lei} \times 7,31\%$). Rata inflației pentru anul 2018 a constituit 0,88%, astfel în beneficiul reclamantului urmează să fie încasați 36475,28 lei ($36157,10 \text{ lei} \times 0,88\%$). Pentru anul 2019, rata inflației a constituit 7,54%, astfel în beneficiul reclamantului trebuie încasați 43893,52 lei ($40816 \text{ lei} \times 7,54\%$). A consemnat că pentru concediul

nefolosit, în beneficiul reclamantului, Midari Vitalie, urmează a se încasa indemnizația de concediu indexată în sumă totală de 110 284,14 lei.

De asemenea, susține reclamantul că pentru perioada suspendării ilegale din funcție, reclamantul urmează să încaseze și ajutorul material, care constituie suma unui salariu lunar cu toate sporurile și adaosurile. Respectiv, pentru anul 2017, în beneficiul reclamantului trebuie să se încaseze suma de 24227,5 lei (salariul mediu lunar). Pentru anul 2018, trebuie să se încaseze în beneficiul reclamantului suma de 31422,5 lei, iar pentru anul 2019 ajutorul material neplătit constituie 35471,32 lei. Suma anuală a acestui ajutor material rezultă din salariul indicat de angajator în adeverința de salariu nr.01-1130 din 16.04.2020.

Aplicând coeficientul de inflație anual tuturor sumelor calculate supra, conform art.8 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998, în beneficiul reclamantului urmează a fi încasată suma de 25997,99 lei (24227,5 lei x 7,31%) pentru anul 2017, suma de 31699,00 lei pentru anul 2018 și suma de 38145,85 lei pentru anul 2019, iar în total suma de 95842,84 lei.

Mai indică reclamantul că în calitate de bănuț, învinuit și inculpat pe cauza penală pe care a fost achitat definitiv, a fost apărat de avocatul, Cristea Valentin, căruia i-au fost achitate onorarii pentru asistența juridică acordată în sumă totală de 18700 lei.

Reclamantul a relatat că în afară de prejudiciul material cauzat prin punerea sub învinuire, aplicarea măsurii preventive și atragerea la răspundere penală absolut ilegal pentru fapte pe care nu le-a săvârșit, i-au fost cauzate suferințe psihice grave, care au durat pe tot parcursul urmăririi penale, examinării cauzei în instanțele judecătorești și continuă până în prezent.

Reclamantul a invocat că punerea sub învinuirea pentru complicitatea la delapidarea averii Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” și suspendarea din funcție pe acest motiv a avut o repercusiune fatală asupra reputației profesionale și imaginii reclamantului în colectivul unde lucra din 1996.

De asemenea, a indicat că cazul a fost destul de mediatizat, astfel că pentru Midari Vitalie, care pe parcursul a 20 de ani de zile a muncit cinstit la întreprindere și a avansat treptat în carieră, neavând nicio încălcare, aceasta a fost o defăimare iremediabilă a reputației sale, atât în colectivul în care activa, cât și ca membru al societății.

Reclamantul a afirmat că nu în ultimul rând i-au provocat suferințe psihice și încetarea salarizării sale. Or, unica sursă de existență a sa și a familiei sale era salariul de la locul de muncă.

Reclamantul consideră că achitarea sa definitivă în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 și art. 191 alin. (5) din Codul penal nu este suficientă pentru atenuarea suferințelor psihice suportate, fiind necesar de compensat prin echivalent bănesc aceste suferințe, care le evaluează în cuantum de 150 000 lei.

Reclamantul a solicitat, încasarea din bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 1467998,16 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, încasarea sumei de 150 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, încasarea cheltuielilor de judecată și obligarea procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție să prezinte scuze oficiale din numele statului, în formă scrisă și câte o copie conducerii Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” și acționarului majoritar (unic) – Consiliul municipal Chișinău privind

supunerea neîntemeiată a sa urmării penale, cât și informarea surselor mass-media din Republica Moldova, prin comunicat de presă, despre netemeinicia acuzațiilor aduse și achitarea lui Midari Vitalie.

Prin hotărârea din 16 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Midari Vitalie suma de 1 467 998,16 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat, suma în mărime de 60 000 lei pentru compensarea prejudiciului moral cauzat, în total 1 527 998,16 lei.

S-a obligat procurorul care a condus/exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior să aducă scuze oficiale în numele statului, în formă scrisă, lui Midari Vitalie despre învinuirile aduse.

În rest, acțiunea civilă inițiată la cererea de chemare în judecată înaintată de Midari Vitalie, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 19 noiembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat apel împotriva hotărârii din 16 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii contestate și emiterea unei hotărâri noi privind respingerea integrală a acțiunii.

La 14 decembrie 2021, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 16 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii contestate și emiterea unei hotărâri noi privind respingerea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 16 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că la caz sunt întrunite condițiile prevăzute de Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, astfel că instanța ierarhic inferioară a concluzionat corect că, reclamantul Midari Vitalie nu a săvârșit faptele imputate, fiind din cele din urmă achitat în baza sentinței din 11 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, care a devenit definitivă și irevocabilă.

Referitor la suma solicitată cu titlu prejudiciu material în sumă de 1467998,16 lei, compuse din salariu neachitat și alte plăți cuvenite, ratate în rezultatul absenței forțate de la locul de muncă, cât și cheltuielile de asistență juridică, suportate în legătură cu acordarea asistenței juridice în procesul penal, instanța de apel a considerat că instanța de fond temeinic și legal a admis cerința, reținând calculele prezentate în acțiune de reclamant. Or, potrivit materialelor cauzei se atestă că Midari Vitalie a fost suspendat din funcție la demersul organului de urmărire penală și, astfel, prejudiciul invocat de reclamant este consecința directă a acțiunilor organului de urmărire penală efectuate în cadrul procedurilor penale. La fel, instanța de apel a respins motivul invocat de apelanți, cum că calculele prezentate de reclamant, privind quantumul salariului și altor plăți salariale în perioada de suspendare, nu pot fi acceptate or, după cum a fost indicat

anterior, aceste plăți au fost prezentate de întreprinderea angajatoare, iar apelanții/pârâți nu au combătut aceste probe, ci doar s-au opus și le-au negat formal.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că prima instanță corect a reținut și pus la baza hotărârii probele respective cu referire la art. 118 din Codul de procedură civilă.

Instanța de apel a considerat întemeiată concluzia instanței de fond în partea admiterii parțiale a pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, apreciind că suma de 60000 lei, este una rezonabilă și echitabilă, fiind o despăgubire suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, despăgubire care corespunde și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența, or suma solicitată de 150 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral fiind una exagerată.

Instanța de fond temeinic și legal a stabilit cuantumul compensației pentru prejudiciul moral cauzat reclamantului, ținând cont de nivelul prejudiciului moral cauzat în coraport cu modul în care a derulat procedura penală, multitudinea drepturilor și libertăților afectate, perioada și durata acestor încălcări și limitări. Or, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța de fond a ținut cont de circumstanțele sus-descrie, de persoana reclamantului și starea socială a acestuia, de modul de percepere a reclamantului în societate în raport cu calitatea sa socială și gravitatea infracțiunii de comiterea căreia a fost învinuit, pe parcursul desfășurării urmăririi penale reclamantul fiind suspendat din funcția deținută în cadrul S.A. „Apă-Canal Chișinău”, circumstanțe și împrejurări ce cauzează indubitabil suferințe, atât de ordin psihic cât și moral, de o profunzime și intensitate suficientă pentru a impune Statul la acordarea unor despăgubiri bănești pentru recuperarea prejudiciului moral cauzat.

Mai mult, cuantumul compensației prejudiciului moral cauzat reclamantului trebuie să fie într-un raport proporțional gradului de suferințe psihice și morale, cum și gradului în care reputația acestuia a fost lezată, gradului de vinovăție al autorului prejudiciului, cât și cu măsura în care această compensare va aduce satisfacție victimei, fiind luat ca reper acțiunile și măsurile penale efectuate în privința lui, perioada și intensitatea restricțiilor și atentării la drepturile și libertățile fundamentale, cum și însași perioada menținerii acestuia în cadrul procedurii penale.

Instanța de apel a respins argumentele apelantului Ministerului Justiției referitoare la faptul că reclamantul Midari Vitalie a avut calitatea de bănuț, învinuit, inculpat în cadrul unei proceduri penale inițiate și derulate legal, acțiune complet justificată și necesară, organul de urmărire penală fiind obligat să întreprindă toate măsurile necesare și legale întru elucidarea adevărului și asigurarea atragerii la răspundere a infractorului, nefiind declarate ca fiind ilegale care-va acțiuni și măsuri efectuate și întreprinse în privința lui și de aceea nu ar exista temeiuri pentru acordarea unei despăgubiri. Or, aceste argumente contravin stării reale de fapt constatate de instanță și reglementate de normele de drept material aplicabile.

La fel, instanța de apel a respins argumentele apelanților, precum că reclamantul nu poate pretinde la despăgubiri, deoarece nu au fost constatate ca fiind ilicite acțiunile organelor de drept întreprinse pe marginea cauzei penale, în cadrul căreia reclamantul a avut calitatea procedurală corespunzătoare. Or, după cum a fost indicat anterior Midari Vitalie a fost supus măsurilor procesuale preventive, prin suspendarea provizorie din funcție și în privința lui au fost efectuate acțiuni procesuale și măsuri speciale de investigație care au atentat la viața lui personală și de familie, fiindu-i afectat

și lezat esențial dreptul la siguranță, cum și dreptul de respectare a vieții private și de familie.

Mai mult, instanța de apel a remarcat, că doar achitarea lui Midari Vitalie nu constituie un remediu efectiv și eficient de restabilire în drepturi și reabilitare a persoanei, după cum pretinde Ministerul Justiției. Or, la caz este de reținut statutul persoanei pe parcursul procedurilor penale derulate în privința sa, imaginea acestuia, onoarea și demnitatea care i-au fost afectate prin supunerea procedurilor penale, înaintarea unor învinuiri de comiterea faptei infracționale, cu achitarea ulterioară.

Prin urmare, argumentele Ministerului Justiției referitoare la lipsa temeiurilor pentru înaintarea acțiunii de încasare a prejudiciului moral au fost respinse ca declarative și fiind în contradicție cu starea reală de fapt stabilită de instanță și cu cadrul legal aplicabil, cu atât mai mult că, la caz se întrunesc temeiurile stabilite de art. 3 lit. a) și lit. c) și art. 6 lit. b) al Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

Instanța de apel a respins și argumentele reprezentantului Procuraturii Generale, precum că instanța nu a motivat nici admiterea acțiunii în partea ce ține de obligarea procurorului care a condus/exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior să aducă scuze oficiale în numele statului, în formă scrisă lui Midari Vitalie despre învinuirile aduse or, dispozițiile art. 12 din Legea nr. 1545-XIII din 25.02.1998 prevăd că procurorul care a condus sau a exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior aduce scuze oficiale în numele statului persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmării penale. Scuzele oficiale ale procurorului se aduc în cazul: lit. c) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare. Procurorul prezintă scuzele oficiale, în formă scrisă, victimei acțiunilor ilicite sau rudelor apropiate ale acesteia. La solicitarea victimei, scuzele oficiale se difuzează prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a fost difuzată informația despre învinuirea persoanei. Scuzele oficiale sânt aduse în termen de 15 zile de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.

La 16 august 2022, Procuratura Generală al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei contestate și a hotărârii din 16 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului Procuratura Generală a Republicii Moldova și-a manifestat dezacordul cu soluția instanțelor de judecată, reiterând în acest sens circumstanțele de fapt și de drept din cererea de apel.

Suplimentar a invocat că, hotărârea contestată este neîntemeiată și pasibilă anulării, deoarece instanța de apel la pronunțarea deciziei a admis aplicarea eronată a dreptului material, anume nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată, și a interpretat eronat legea, la caz nefiind aplicabile prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998 și nici prevederile Constituției.

Recurentul susține că pentru aplicarea dispozițiilor Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii, ale instanței judecătorești urmează să existe și să fie întrunite cumulativ /minim o

condiție, atât a circumstanțelor prevăzute la art. 6 dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3 cazurile de recuperare a prejudiciului. Astfel, normele în cauză sunt indisolubile și nu pot fi aplicate în mod separat.

Astfel, recurentul a invocat că în cazul dedus judecării, prin acțiunile sale organul de urmărire penală, nu a întreprins careva acțiuni ilicite, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și penale în timpul procedurii penale, ce ar constitui temei de reparare a prejudiciului pretins, deoarece acțiunile întreprinse au fost efectuate în limitele legii. Mai mult, este de remarcat faptul că nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior, prin care să fie declarate ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală, pe parcursul investigării cauzei penale or, soluția de achitare pronunțată la 11 mai 2018 de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iunie 2019 și decizia Curții Supreme de Justiție din 25 februarie 2020, conform art. 390 din Codul de procedură penală, este una dintre soluțiile care pot fi pronunțate în urma desfășurării procesului penal, iar pronunțarea acesteia nu presupune existența unei acțiuni ilicite din partea organelor de urmărire penală. În această ordine de idei, nu poate fi considerat că există un act procedural definitiv apreciativ al legalității acțiunilor organului de urmărire penală, în conformitate cu prevederile art. 313 din Codul de procedură penală, de altfel nici un alt act care să concluzioneze asupra caracterului ilicit sau ilegal al acțiunilor organului de urmărire penală.

Mai mult, nici în hotărârile judecătorești în latura penală, menționate mai sus, nu se face trimitere la ilegalitatea căreiva acțiuni desfășurate de organul de urmărire penală. Pe de altă parte, existența unei sentințe de achitare în privința reclamantului, nu poate servi temei legal de a invoca că măsurile procedurale efectuate de către organul de urmărire penală sunt ilegale.

Recurentul a indicat că instanța de judecată la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuia neapărat să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt, la moment nefiind clar de ce a fost admis cuantumul de anume 60 000 de lei pentru repararea prejudiciului moral. De asemenea, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că la urmărirea penală, în privința învinutului Midari Vitalie nu a fost aplicată nici o măsură preventivă, dînsul doar a fost suspendat din funcție, iar prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 aprilie 2021 (judecător Andrei Ojoga), la cererea de chemare în judecată a SA „Apă-Canal Chișinău”, deja i s-a acordat, printre altele, un prejudiciu de 50 000 lei prejudiciu moral.

La 12 septembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei contestate și a hotărârii din 16 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului Ministerul Justiției al Republicii Moldova și-a manifestat dezacordul cu soluția instanțelor de judecată, reiterând în acest sens circumstanțele de fapt și de drept din cererea de apel.

Astfel, în vederea stabilirii temeiniciei acțiunii, contrar opiniei instanțelor inferioare privind suficiența existenței sentinței de achitare, recurentul precizează

necesitatea de a fi întrunite, în mod cumulativ, cazurile prevăzute la art. 3 și 6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998. Astfel, pretențiile urmează să se încadreze inițial prin prisma art. 3 din lege, în condițiile respectării cumulative și a prevederilor art. 6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998.

În acest sens, legiuitorul, în temeiul art. 6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a prevăzut expres care sunt cazurile în care survine dreptul persoanei la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Astfel, unul din aceste drepturi este și devenirea definitivă și irevocabilă a sentinței de achitare. Prin urmare, normele legale în cauză sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Recurentul a remarcat că instanțele inferioare corect au constatat că în privința intimatului/reclamantului a fost emisă sentință de achitare, aspect care de altfel nici nu a fost negat sau contestat de către Ministerul Justiției. În această ordine de idei, în vederea invocării aplicabilității Legii nr. 545-XIII din 25 februarie 1998, recurentul a invocat că este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanța de fond, cât și instanța de apel urmau să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului.

Mai mult, la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție, sau a unui eventual organ ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 12 mai 2022. Decizia motivată a fost expediată participanților la proces la data de 12 iulie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d. 232, vol. I).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, instanța de recurs constată că atât Procuratura Generală a Republicii Moldova, cât și Ministerul Justiției al Republicii Moldova s-au conformat prevederilor legale, declarând recurs la 16 august 2022 și respectiv la 12 septembrie 2022 împotriva deciziei 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 17 august și 16 septembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererilor de recurs depuse de către Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisorile de însoțire anexate la materialele dosarului.

Prin referința depusă la 01 septembrie 2022, Midari Vitalie a solicitat declararea inadmisibilă a recursului depus de Procuratura Generală a Republicii Moldova, iar prin referința depusă la 26 septembrie 2022 a solicitat declararea inadmisibilă a recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de

admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecători

Galina Stratulat

Victor Burduh